

D.A. J. S. J. S. J. S. J. S.

san sabanan - nimèrò 27
mè kalo - san 1974

bp 24
bamakò
mall

dôrômè 4 - ccp : 0155

Kibaru

a bë bò mali kibarudiso ka yamaruya kònò

jamana ka hèrè nyinibagaw ka kan ka'démè

wote ko min da jirala jamadenw na sordasiw fè, o tuma sera. kalo kura tile fila don, bée k'i hakili sigi a ko fè, walasa a ka kë a nyè ma. peresidan musa ye kuma ta wote konyèw kan, kalo tèmènne tile 23 don. a y'a jira ko jamana sariyaw bëna yèlèma, ka hadamadenya, jigi ani lafiya don jamadenw yèrew ni nyögòn cè, ani ka dannaya don jamadenw ni faamaw ni ny-

gòn cè. ka politigi daminè an fè yan, tòn kelen kònò. ka tajurusara dabila politigi moggò köròw ni jamaden fòw ni nyögòn cè. ka fèerèw tigè, minw b'a to jamana bë dila k'a sord bonya, k'a tògò bò, k'a kònò moggò bén, k'u sawa, fo jamana wèrèw moggò ka nyèbò u fè. a y'a jira ko nin walew si tè se ka kë a cogo la, fo sariya kura in sèbèn ka tèmèn jamadenw bée kelenkelenna jimin sira fè. o de kòson, a y'a nyini an bée fè, an ka wote kë kalo kura tile fila.

peresidan ko n'an wotera ni sèbèn nyugujima ye, k'o de b'a jira k'an sonna sordasiw ka fólen ma. ko sèbèn jèman, o b'a jira k'an ma sòn u ka fólen ma. moggò o moggò dun bë jamana ka hèrè de nyini, o tigi ka kan ka dèmè. o la sa, an ka sordasiw dèmè jamana dilali la.

amadu ganyi kantè

jamana tè dila a denw kò
o de kósón an ka kan ka wote

òwò

zuwèn kalo nata tile fila
wote sèbèn nyugujima
de ye hèrè sòrò sèbèn ye

O.U.A. ye san 11 sòrò

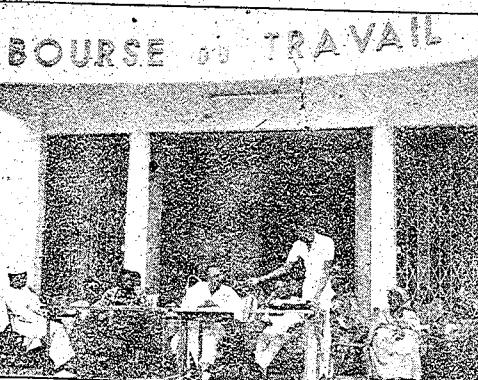
farafinna jamana hòrònyalenw ka tònba min tògò ko "o.u.a.", o sanyèlèma seli tan ani kelenan ye mè kalo in tile 25 ye.

kènèya nyögòn tè

awirili kalo tile fòlò, ka t'a bila a tile 7 la, nyögonyeba dò kèra dò-kòtòròw fè bamakò.

dòkòtòròw ka nyögonye nin dayèlè ali sise fè, n'o ye an ka jamana minisiri ye, min ka baara nyèsinnen bë hadamadenya siraw ani jamadenw lakanali cogo bana ma.

dòkòtòròw caman ye kunnafoni di banaw furakèli ani denmisènw balo cogow kan. u ye siniman bò dugu misènw caman kònò, siniman min bë moggò hakili dayèlè banaw furakèli cogow kan ani balo labèn cogo nyuman min, ni moggò nafalan bée b'a la, ani fèn wèrè caman,

hakililasèbènni; don tè wele don na

hakili ye kalanfèn ye,
so kònò fèn don, nka a ma bée labò...
balikukalandenw,
o bée n'a ta, hakili y'aw labò !
yèrèdòn de ye dònnya bée fòlò ye.
jirikurun mènna ji la cogo o cogo, a tè kè bama ye..

maakòròw kunnawolobagaw,
aw sababu la ne ye n'yèrè dòn,
k'a dòn
ko n'sen nò ye n'faden ta fa cogo o cogo,
o bée la, n'b'a kò fè !
den hakilima tè se k'a fò, k'a wolofa
sennajoli kasa b'a nun na.

balikukalandenw, a ye segin an faw
bolo nòw kan.
shèden min bè shèbaw ka sira bila
b'a yèrè disi fara gungurun la !
aw sababu la, yeelen bè mènè sini, yeelenba !
su tè ko aw kun na tugun !
dinyè ka bon, nka a ka dògò fana...
sigili tè fèn bò taama sira la.
o tuma na,
a ye nin kè aw dalagèsè ye,
a ye nin kè aw kunnabànfula ye.
donon kòròni fa o fa, a bòra fan de kònò.
a ye nin kè aw kèrèlantamanni ye.

kòngò bè fèn o fèn fè, kunfinya b'o fè.
sègèn bè fèn o fèn fè, kunfinya b'o fè.
fadenkoniya ani sababu jiguýa
bè fèn o fèn fè, kalanbaliya n'o bè da...
kalan bè sègèn dògòya, a bè maaya sabati.
nyè tè na kògòma dòn kè, nka a b'a tuluma dòn.
jiri nafa kòni tè sòrò a furu don...

o tuma, balikukalandenw,
aw ye dò fara aw hakili kan.
hakili fana ye kalanfèn ye.

seku umaru zapèrè tarawele
kolokani

kènèya nyôgòn tè

a kèra lakòlidén nyè na, minw
b'an ka lakòlibaw la. o nyògònye
sen fè, dòkòtòròw y'a jíra k'u bëna
nyininkali sèbèn dila, k'o ci lakòli-
sow la. lakòlidén fila bè sugandi
lakòlisò kelen kelen bée la, minw

ka jaabi mana nyè ni tòw ta ye,
k'olu ladiya kosèbè.
nin kunnyògòn kelén kònò, mali
dòkòtòròw ani jamana wèrèw taw,
dòkòtòrò cèmanw fara musomanw
kan, u ye kunnafoni caman bò la-

sumansi labèn cogo nyuman b'a kisi tinyènifènw ma

cikèla ka kan ka fèerè siri,
min b'a to, sumansiw bè kisi
bubagaw ani tinyènikèfèn wè-
rèw ma, minw bè sumansiw ti-
nyè, k'u dèse ka falen. o fèerè
nyuman ye, a bè fò fèn min ma
ko "fonzisidi", n'a bè nyagami
sumansiw la, k'a n'o dan. fonzisidi
bè bubagaw ani tinyèni-
kèfèn wèrèw bali ka se suman
mà. o ye fonzisidi nafa dò ye.

nafa caman wèrè bè sòrò fonzisidi la. a b'a to ni suman bè
falen joona. suman tinyèta bè
dògòya, bawo tinyènikèfèn
tèna se a ma. o tèmènnen kò,
fonzisidi bè dugukolo nògòdon,
ka sòrò jiidi.

fonzisidi suguya ka ca :

- fonzisidi min bè kè tiga la,
a bè f'a ma "alidirini". a nyè
ka bilen. a garamu 25 bòrèni bè
yen. tigasi hakè min bè furakè
n'a ye, o ye kilo 100 ye.
- fonzisidi min bè kè nyò la,
a nyè bè, i n'a fò nyuguji. a
bè f'a ma "corali". a garamu
25 bòrèni de bè yen. nyòsi ha-

kè min bè furakè n'a ye, o ye
kilo 100 ye.

- kòori fonzisidi bè wele "ga-
moran". gamoran ani kòorisìw
nyagamili baara bè kè izini fè,
min ka baara nyèsinnen bè
kòrikolobò ma.

sigino sanogo

kalitasèbènw kònò, ani arajo la,
kunnafoni minw bè mògòw hakiliw
dayèlè, farikolo kènèya ani balo
labèn konyuman bè mògò nafa cogo
min, o siratigèw la.

kibaru kanubagaw kuma yòrò

**balikukalan
ka bò kòlòdugukura**

nin ye musòdò danbele ka kumakan ye, ka bò kucalakura. a ko : kabini balikukalan daminèna, su o su, ale bè taa kalan kè. a ko : kabini ale ye kalan kè, ale sera tobi likè cogo bée la.

ne ko : hakili nyuman de bè baara nyuman kè, mògò fana tè se ka taa hakili nyuman kò. hakili nyuman bè sòrd fèn min na; ni o ye kalan ye, bée ka kan k'i ji ja o fè.

kalanbaliya bè mògò to kò fè. butigi dò bè nyònd, ni mògò min donna a kònòd, i b'a sòrd, fèn o fèn san sòngò sèbènnèn don a kan. ni mògò min ma kalan, n'i taara ko i bè taa sanni kè, n'i ko : "nin ye joli ye?", u bè yèlè i la. o la, kalan ka di. gawusu danbele

kuma kòròma jaabiw

kuma kòròma dò fòra arajo la, ka bò an balimakè namori banba yòrò, ko : muso dò ye den kònòntòn sòrd. den fòld kèra a sata ye, bawo o tin dimi y'a faga. o tuma, den tòw dun wolola cogo di ?

modibo jara ka jaabi filè, ka bò kòjan : muso kònònyè fòld, kònòdimi y'a sòrd o sen fè. den segin tòw wolola, k'a sòrd, kònòdimi ma ban. o kònòdimi kelen kèra a faga bana ye.

amè konè ka jaabi filè, ka bò bamakò : bunteni den fòld de bè a ba galaka nyimi ka bò. o kò, tòw fa na bè sòrd ka bò. o tuma, den fòld de kèra ba sata ye, tòw ka sòrd ka wolo.

ka bò zirakòrò

n'bè nin lètèrè ci aw ma, ka sinyaro sigi cogo fò aw ye, sinyaro min bè masina mara la. o kumaw filè :

ndinamasa, tugunimasa ani buwajèmasa, olu ye dògòw ni kòròw ye, n'ka ndinamasa de ye kòròw ye. olu de bòra mande balazan, ka na nyògòñ fè, ka na se tuguni. tugunimasa sigira tuguni. ndinamasa yèrè sigira ndina. sinyaromasa yèrè nana sinyaro. sinyaromasa sigira bosow de fè.

ngolokunna dòsègè tun ye mugutigi ye. segu nana ngolokunna da minè tile saba, u ma se ka se a la. sinyaromasa ye mugu kan mèn, ka taa u sòrd yen, a y'u dèmè ka ngolokunna ci, ka ngolokunna dòsègè gèn, ka taa a minè kirambamanan, k'a kunkolo tigè yen.

u bòra yen ka taa segu, ka taa a jatigila kè tinyètigiba dante ye. u ko a ka sigi segu. a ko a tè sigi yen, a ye tintin dò ye kòròw fè, a bè taa sigi yen. faama ye kèle d'a ma, a ka taa i sigi sinyaro.

bakayi bolo

nsiirin

dinyè nafolo bée tun bée kònòd de bolo kungo kònòd jiri kan. faama nana numuw bée lajè, k'u ka taa jiri tigè, walasa nafolo ka don so. u taara jiri tigè, k'a bin. kònòd in tògò tun ye ko nyarakata. ntuganni tun ye kònòd in ka denminèna ye.

jiri binna minkè, ntuganni ma foyi sòrd nafolo la, fo kònòd finma min bè a kan na. faama nana so ni nafolo tò bée ye. adulayi kulubali ngolokunna

dannaya ka gèlèn

amadu ganyi kante delila k'a fò kibaru kònòd ko dannaya ka gèlèn, ko kibaru ko sèbèlama bè farajèja-manaw ani farafinjamaw bolo cogo min na, a ka kan ka kè malidenw bolo o cogo de la.

o kuma kònì ma kè kuma lankolon ye an terikè nanpe berete bolo. a ye lètèrè ci an ma, k'a hakilila taw jira an na, hakilila ta min bè se k'a to, kibaru bè sabati ka taa a fè.

kibaru daraja bè bonya

an ka waleya dòw filè kibaru ka ko la, walasa dò bè fara a daraja kan. baarakèlaw ham, cikèlaw faamuya yòrò jònìjònw, kibaru sèbèn cogo, o bée ka lajè, walasa an bálima kibaru kalannaw bè faamuyali sòrd joona cogo min na.

sisan, an y'a kòlòsi, sènè konyèw min bè kibaru kònòd, o ka dì cikèlaw. ye. daba jana cogoyaw tun bè kibaru min kònòd, o sanna kosèbè. an k'a filè, ka kibaru fanba sinsi sènèkè kow ni sènèminèn kan. o manakè, kibaru daraja bè bonya an ka cikèbugudaw la.

o tèmènnen kò, aw y'aw se ko bée kè, ka kibaru sèbèn cogo nògòya a kalanbagaw bolo. i n'a fò : "ka taa an fè yen", o faamuya ka dì u bolo. nka, "ka t'an fè yen", dòw t'o faamuya joona. ko daminè don. o la sa, a ka kan ka nògòya.

min ye kalandenw n'u karamògòw ka batakiw ye, aw k'u sèbèn kibaru kònòd. o b'a to, u b'a faamuya ko kibarudiso nyèmògòw hakili b'u la.

nanpe berete jalafara

nyòsènènaw

tigasènènaw

koorisènènaw

**a ye wuli,
danni tuma sera dè!**

shèmara

an balimaw, aw minw b'a fè ka shèw mara, walasa ka nafa sòrò a la, an bëna kunnafoni minw d'aw ma kibaru kònò, k'a daminè nin nimòrò la, n'aw y'o kunnafoni waleya, o de bë na n'aw ka sòrò yiri-wali ye.

an bëna kunnafoni ninw d'aw ma dòoni dòoni, fo aw kà bée sòrò. bi ta kònì bë shèso dila cogo nyuman de kan.

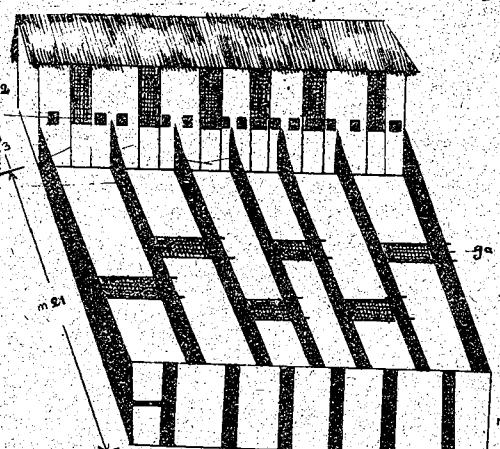
shèso

shèso bögòlama de ka nyi. nafa fila bë shèso jòli la, k'a kèrè don kòròn ma ani k'a kè tintin kan. a fòlò ye min ye, tile min bë don sulu kònò, o bë banakisè caman faga. o témènnen kò, nyèci filanan ye ji ko ta fan ye: ji tèna se ka sigi sulu kònò.

shèso kelen ka kan ka kè kafo wòdorò ye, i n'a fò ja in b'a jira cogo min.

shèso bë se ka bili ni kaara ye. shèsulu ye donda kelen ani fòlò saba ye, minw b'a to shèw bë finyè sòrò.

o fòlòw datugulen don ni nègèjò ye. fòlò saba in na, fila bë kè da

fan fila fè. fòlò sabanan in bë bo-nya ni tò fila ye. ale bë bò sulukò-kan kogo la.

sulu kon fan bée ye jiri ye, k'a t'a jukòrò, fo a tilancè la. tila tò min bë sanfè o ye nègèjò ye.

kogo minw ye kafow dancè ye, o-lu jòlen don bögò la. shèw ka lafi-ya kama, tilegan fè, kafo kelen kelen na, an ka yòròni dò bili ni bò ye, ka dèbèn da o kan.

suleymani mènta

bèe n'i miirina ta; hakili ni dusu mana kèlè, jòn bë se?

kibaru ye nyininkali min kè arajo malí la, ko : "hakili ni dusu mana kèlè, jòn bë se?", lètèrè minw cir'an ma ka o kuma kòròma jaabi, o lètèrè dòw bòra kibaru nimòrò 23 kònò. dòw fana filè nin ye :

ka bò fuga

ne miiri la, hakili bë se dusu la. mògò o mògò, n'i dusu bòra ka kè fèn o fèn kan, n'i ma hakili sòrò, o mana kè fèn o fèn ye, o bë tinyè. hakili de bë se ka yeelen bò dusu nyè, kòmi nyèden ni bolo. n'i donna aibi la k'i bë fèn dò nyini, fo bolo ka yeelen bò nyèden ye. ni bolo ma yeelen ròminè, nyèden tè fèn ye. o ye kòmi hakili ni dusu. i dusu bë jò ko caman kan fo i ka hakili kè k'a nyini. ne papa ka miiri la, hakili bë dusu dila, a b'a gèn ka bò juguman kan. a b'a dèmè nyuman fana la.

papa jara

ka bò segu

hakili ni dusu mana kèlè, o tè kè nyuman ye mògò ma.

hakili mana se dusu la, i bë kè fugaru ye, i tè dusu, i tè dìmi, i bë kè faden sago ye.

dusu fana mana se hakili la, i bë kè fatò ye, kòmi hakili tè mògò minw fè, olu bë kè cogo min na.

o tuma na, hakili ni dusu, o fèn fila de ye mògò ka kò bée ye. nin kelen o kelen mana mògò dèse, i ka mògòya kéra tòkajè ye. walasa i ka mògòya ka se ka dafa, fo nin fila bée de ka sòrò i la.

o tuma na, hakili ni dusu kèlèla, o si ma se si la. solomani kulubali

ka bò nyaca

ni hakili ni dusu kèlèla, hakili de bë se dusu la, sabu n'i y'a mèn i dusu bòra, a tora i hakili de la, fèn o fèn, n'o ma to mògò hakili la, i dusu tè bò o la, i tè dìmi o la, janko k'i tòorò.

daramane tarawele

ka bò baginda

hakili de bë se dusu la, k'a da mun kan? jamana tè dila hakili kò, kalan tè kè hakili fana kò. jamana fila tè bén hakili nyuman kò. sènè tè taa nyè hakili nyuman fana kò. an bë bi min na, fasodenw bée ka kan ka hakili nyuman sòrò, ka baara kè u se ko bée la. ni dusu bòra, hakili de bë dusu da konyuman, hakili de bë a da. ni kèlè donna mògò ni mògò cè, hakili nyuman bë o ban. isa jara

ka bò nyònò

ni hakili ni dusukun kèlèla, dusukun ye se hakili la, nka hakili ka kòrò dusukun ye, ko nyuman fara ko jugu kan, hakili bë a bée dabò. nka, n'i y'a ye a ko kéra, dusukun de bë hakili kenyè ka a wale kè.

baba kulubali

mògò wèrèw ye lètèrè ci an ma, k'u miirina taw fò kuma kòròma in kan, olu tògò filè nin ye : sumana danbele, ka bò peneso yusufu kònè, ka bò sèshi sekú jara, ka bò nara salifu buwarè, ka bò ngalamajan-kòrò.

salifu jara, ka bò baramana wogisitèn sisuma, ka bò werikila laji fofana, ka bò bòbòjulasò bakari damele, ka bò kòldòndugu-kura.

bakari fòmba, ka bò warasala.

an ka foli ni barikada bë ka taa u bée ma u ka kuma nyumanw ko la.

kuma kòròma

n'ka du falen bë shè jè la, nka shè jè ko mago bë n'na

modibo jara
kòjan

- CONTENU DU JOURNAL "KIBARU" N° 27 DU MOIS DE MAI 1974 -

PAGE 1 :

- Synthèse du discours du Chef de l'Etat annonçant le retour à une vie constitutionnelle et la date du référendum sur la nouvelle constitution du Mali.
- Le 1er Mai, fête du travail
- Slogan invitant la population à voter en faveur de la nouvelle constitution
- L'O.U.A. a 11 ans.
- Réunion préparatoire de la semaine nationale et de la journée mondiale de la santé.

PAGE 2 :

- Poème de Oumar Z. Traoré, lauréat du concours de poésie à l'occasion du 2ème anniversaire de "KIBARU".
- Suite réunion de la santé
- Traitement des semences

PAGE 3 :

- Le courrier des lecteurs de "KIBARU"
- Slogan invitant les paysans à semer dès les premières pluies

PAGE 4 :

- Comment faire un poulailler
  - Réponses de plusieurs lecteurs à un proverbe publié dans le numéro 23 du journal "KIBARU".
  - Devinette (à répondre).
-